

John Kralik

Elke dag een glimlach

Dieptepunt

Op 22 december 2007 had ik het gevoel dat mijn leven een absoluut dieptepunt had bereikt. Mijn advocatenkantoor leed verlies en het huurcontract zou worden opgezegd. Ik was in een moeizame echtscheiding verwickeld, zat compleet aan de grond en woonde in een benauwd appartementje waar ik vaak onder een stokoude airco op de vloer sliep. Mijn zonen waren van me vervreemd geraakt. Een rampjaar liep ten einde, en het beloofde allemaal nog veel erger te worden.

Ik kan me die zwarte dag nog goed herinneren. Toen ik op weg was naar mijn werk werd ik gebeld door Bob, een oude studiegenoot die ik op de universiteit in Michigan had leren kennen. Bob vroeg hoe het ermee ging. Dat had hij beter niet kunnen doen. Arme Bob. ‘Niet zo best,’ antwoordde ik op wanhopige, bittere toon. Ik kon niet langer de schijn ophouden dat alles ‘oké’ was. Bob vroeg of ik zin had ergens te gaan ontbijten. Ook dat had hij beter niet kunnen vragen. Later zou hij me vertellen dat hij me nog nooit zo verslagen had gezien.

Pasadena liet zich die ochtend van zijn aantrekkelijkste en verleidelijkste kant zien, zoals eind december altijd het geval is. Omdat bedrijven en scholen vanwege de feestdagen gesloten zijn, trekt de smog weg uit de bergen en neemt elke bergrug een andere grijstint aan. Vanaf Lake Avenue zag ik duidelijk het frisse winterse groen in de uitlopers van de San Gabriel Mountains, ruim zes kilometer verderop. Helaas bevond ik me niet in die uitlopers, maar zat ik in een sjofel koffiehuis vlak bij het stoffige, door zwervers bevolkte hart van Pasadena op Bob te wachten. Bob was degene die voor dit filiaal van een grote keten had gekozen, maar ik kon me eerlijk gezegd niets beters veroorloven. Eigenlijk was dit al te duur voor me.

De man die tegenover Bob aan het gebutste formicatafeltje zat, was een bleke, vermoeide tweeënvijftigjarige die twintig kilo te zwaar was en een intens treurige blik in zijn ogen had. Ik werkte al achtentwintig jaar als jurist, maar ik was nog niet veel verder gekomen dan aan het begin van mijn carrière, en zelfs het kleine beetje dat ik had bereikt, dreigde ik nu te verliezen.

Misschien kwam het doordat ik die ochtend niet naar de rechtbank hoefde en ik me dus niet mentaal hoefde te wapenen, maar de stoïcijnse blik waarmee ik doorgaans mijn situatie bezag, was helemaal verdwenen. Nu liet ik zien wat ik echt voelde.

Ik legde Bob uit dat ik in 2007 meer dan ooit mijn best had gedaan om een goede advocaat te zijn. Nu, aan het einde van het jaar, was het resultaat duidelijk: ik had gefaald.

Allereerst had een stel cliënten voor wie ik dat jaar meer dan een miljoen dollar aan schadevergoeding had geregeld besloten niet langer mijn facturen te betalen. Toen ik dit onder hun aandacht bracht, stuurde een van hen me mailtjes met als onder-

werp ‘Uw “rekeningen”’. Alles bij elkaar waren ze me nog honderdzeventigduizend dollar schuldig. Ik had dat geld nodig om de salarissen van december en de dertiende maand voor het personeel te kunnen betalen, en het zou leuk zijn als ik daarna ook nog iets voor mezelf overhield. Mijn cliënten konden het verder over weinig eens worden, maar ze waren wel eensgezind waar het hun voornemen betrof mijn rekeningen niet te betalen. Ze boekten het geld dat ik voor hen had veiliggesteld over naar een rekening in Texas, waardoor het voor mij onmogelijk werd er beslag op te leggen en zo de facturen betaald te krijgen.

Dan was er nog de zaak van die aardige vrouw die me had gevraagd een meneer aan te klagen die, zo vermoedde ze, haar broer hielp geld voor haar verborgen te houden. Tijdens de zaak werd al snel duidelijk dat ze eerder een korte verhouding met de aangeklaagde had gehad. De wederpartij wilde, mede door de manier waarop de affaire was geëindigd, niet zomaar genoegen nemen met het seponeren van de zaak: de man sleepte mij ook nog eens voor de rechter omdat ik de zaak tegen hem had aangenomen.

Op de ochtend van het ontbijt met Bob had ik net een voorshot overgemaakt aan de advocaten die mij zouden verdedigen en was ik begonnen aan het doorploegen van alle documenten, mailtjes en uitspraken die mijn verdediging ten goede konden komen. De rechtszaak tegen mij was een mooi voorbeeld hoe een juridische procedure een vicieuze cirkel van wrok kan worden waarin elke gemene zet wordt gevolgd door een die nog boosaardiger is, totdat uiteindelijk alle partijen platzak zijn. Tijdens mijn somberste momenten vreesde ik dat de voormalige geliefde van mijn cliënte me niet alleen zou kaalplukken, maar

ook mijn kantoor ernstig in diskrediet zou brengen en daarmee in feite mijn carrière als advocaat tot een einde zou brengen.

Zeven jaar eerder was ik vol idealen met mijn kleine kantoor begonnen. Ik beschouwde mezelf als een soort juridische Jerry Maguire en had mijn streven onder de titel ‘Doelstellingen en idealen’ vastgelegd in een document dat ik met mijn partners deelde, op kantoor aan de muur hing en zelfs op de website zette. Zo beloofde ik bijvoorbeeld ‘trouw [te] blijven aan onze principes aangaande goed en kwaad, zowel vanuit een professioneel als persoonlijk oogpunt’.

Ik nam cliënten aan tegen schappelijke tarieven en probeerde de overeenkomst aangaande mijn voorschot tot één pagina te beperken omdat ik het vuistdikke juridische gebrabbel wilde vermijden dat de meeste advocaten gebruiken om zich in te dekken. Mijn tarieven waren laag omdat ik wist dat sommigen van mijn cliënten het niet breed hadden. Ik wilde niemand ‘kwaad doen’, in navolging van mijn vader, die chirurg was en voor wie dat begrip de basis van zijn ethiek vormde. In tegenstelling tot een arts kan een advocaat, die niet aan een eed als die van Hippocrates is gehouden, wel een ander opzettelijk schade berokkenen. Ik wilde vooral mensen helpen en niemand opzadelen met een rekening die hij niet kon betalen, omdat ik dan degene zou zijn die hem het meeste kwaad zou doen.

In de loop van 2007 werd me echter op pijnlijke wijze duidelijk dat zulke idealen niet per definitie hand in hand gaan met een levensvatbaar bedrijf.

Ik probeerde nuchter naar de toekomst te kijken. Het leek krankzinnig om op deze voet door te gaan, maar ik wist niet wat ik anders moest doen. Als ik nu het bijltje erbij neer zou gooien,

zouden mijn cliënten en werknemers daarvan het slachtoffer worden. Ik had erop gerekend dat die cliënten die me bijna twee ton schuldig waren op tijd over de brug zouden komen en ik had niet de moed om mijn personeel drie dagen voor kerst te vertellen dat er dit jaar geen geld was voor hun dertiende maand. Bob vroeg zich af waarom ik me nog druk maakte over hun extraatje. Had ik niet genoeg andere zorgen aan mijn hoofd?

Eerder dat jaar hadden we geprobeerd het huurcontract van ons kantoorpand te verlengen, maar omdat het gebouw in de verkoop werd gezet, was er maandenlang geen verhuurder met wie we over verlenging konden onderhandelen. Pas in december werd het pand eindelijk verkocht, maar het eerste wat de nieuwe eigenaar wilde doen, was ons contract ontbinden, tenzij we bereid waren een huur te betalen die ver boven de marktconforme huurprijs lag. Toen we duidelijk maakten dat we dat niet van plan waren, vroeg hij ons zo spoedig mogelijk te vertrekken. Voor het huren van een nieuwe, vergelijkbare kantoorruimte in een ander pand hadden we minstens vijftienduizend dollar in contanten nodig.

Bij een klein advocatenkantoor gaat het meeste geld dat binnenkomt er ook meteen weer uit: het wordt besteed aan huur, personeel, verzekeringen en alle andere onkosten die bij het runnen van een bedrijf komen kijken. Wat er uiteindelijk als laatste overblijft, is in principe je eigen salaris. In 2007 zou dat ‘salaris’ in mijn geval nihil zijn, of eigenlijk nog minder: ik had ruim twaalfduizend dollar verlies gedraaid. Cliënten bleven voor bijna vierhonderdduizend dollar in gebreke. Eén cliënt betaalde een achtste van zijn rekening in natura, in de vorm van speelgoed. En dat was nog een van de betere. In 2003 had ik voor

het laatst vakantie genomen. Ik had gedurende het hele jaar zestig uur per week gewerkt – voor niets, zo bleek nu.

Het voelde alsof ik een zinloos huzarenstuk had volbracht.

Nog afgezien van het feit dat ik geen meetbare vergoeding voor mijn inspanningen had ontvangen, walgde ik ook van mijn werk en van wat mijn vak voor de buitenwereld vertegenwoordigde. Ik wilde als advocaat vooral mensen helpen, maar ik werd maar al te vaak gebruikt als werktuig waarmee cliënten uit haat en wrok een medemens wilden kwetsen. Sommige advocaten zijn dol op het gevecht en krijgen er nooit genoeg van, maar dat gold niet voor mij. Ik had het gevoel dat ik het beste presteerde wanneer ik mijn slechte kant de vrije loop liet, en daar voelde ik me allermist prettig bij.

De financiële tekortkomingen van mijn praktijk werden niet bepaald gecompenseerd door een beter privéleven. Vier jaar eerder waren mijn tweede vrouw en ik uit elkaar gegaan, wellicht mede omdat ik me zo nietsontziend op mijn ‘doelstellingen en idealen’ had gestort. Na de scheiding van tafel en bed was zij in ons oude huis blijven wonen en was ik naar een van de betere nieuwe appartementen in de stad verkast. Nu het geld opdraakte, was ik gedwongen mijn intrek te nemen in een klein, goedkoop en slecht geventileerd hok dat in de zomer net een oven was en in de winter met een stel stroom vretende elektrische kacheltjes moest worden verwarmd. Die stookkosten liepen op tot honderden dollars per jaar. Samen met mijn dochter van zeven, die een paar dagen per week bij mij woonde, sliep ik ’s zomers vaak op luchtbedden in de woonkamer, waar de lawaaiige, bejaarde airco nog een beetje verkoeling bood als we er recht onder gingen liggen.

Aan het begin van 2007 leefden mijn tweede vrouw en ik al drie jaar van elkaar gescheiden en nam ik aan dat ons huwelijk voorgoed voorbij was. Maar op 22 december, na meer dan een jaar van onderhandelingen, lag er nog steeds geen convenant op tafel en hadden we zelfs geen afspraken over de voogdij van onze dochter gemaakt.

Naast mijn dochter heb ik ook nog twee zonen uit mijn eerste huwelijk, die op 22 december 2007 zesentwintig en tweeëntwintig waren. Een jaar eerder was mijn oudste zoon al grotendeels zelfstandig geworden, maar hij zat nog steeds af en toe om geld verlegen, en spanningen rond eerdere financiële crises hadden voor een zekere verwijdering tussen ons gezorgd. ‘Leningen’ waren maar al te vaak veranderd in een geldinfuus. Soms leek hij uitgaan en skiën belangrijker te vinden dan een fatsoenlijke baan. Mijn jongste zoon, die zijn weg nog aan het zoeken was in het leven, was afhankelijk van onze financiële bijstand: niet alleen voor het betalen van zijn collegegeld en de huur, maar ook voor zijn auto, autoverzekering, parkeergeld en parkeerbonnen en eten.

Het rekensommetje? Mijn kantoor leed verlies, we raakten klanten kwijt, we moesten ons kantoorpand verlaten. Ik betaalde hypotheek en huur voor drie huishoudens – dat van mijn tweede vrouw, mijn jongste zoon, en mezelf – terwijl ik me er eigenlijk niet eens één kon permitteren. Mijn spaarpot raakte leeg. Ik stond op het punt het grootste deel van wat ik sinds mijn eerste scheiding had verdiend bij mijn tweede scheiding kwijt te raken. Ik was bang dat ik wellicht ook mijn dochter zou verliezen.

Naarmate het jaar vorderde, werd ik op sommige dagen zo

door zorgen verteerd dat ik zonder nadenken door het rode licht liep. Wanneer ik dan een auto hoorde claxonneren, vroeg ik me af of het beter was geweest als die me had overreden. Ik werd jaloers op mensen die een hartaanval kregen. Ik wilde niet echt dood, maar ik begon te dromen over de rust die ik in het ziekenhuis zou vinden wanneer ik van een ongeluk of een hartaanval moest herstellen. Dan zou ik me niet langer druk hoeven te maken over mijn werk. Heel even zouden de deprimerende gebeurtenissen elkaar niet meer zo snel opvolgen. Misschien zou me dan één dag worden gegund, niet meer dan vierentwintig uur, waarop ik niet hoefde te werken. Toen ik dat tegen Bob zei, begon hij zich pas echt zorgen te maken. Blijkbaar waren mijn uitspraken zo eng of zielig dat Bob ze liever niet wilde horen. ‘Kom op, John, zo erg is het ook weer niet,’ zei hij. Hij wilde dat ik weer net zo stoïcijns als vroeger zou worden, maar dat lukte me niet.

En dus vroeg hij naar Grace.

Ik had onlangs een relatie gekregen met een vrouw van halverwege de dertig, die ik Grace zal noemen. De meeste vrouwen van haar leeftijd zagen slechts mijn gezette gestalte, maar Grace keek me aan op een manier die me eraan herinnerde dat ik ogen had, en dat die blauw waren, en niet grijs zoals al het andere aan mij. Nadat ik haar had leren kennen, had ik zelfs contactlenzen genomen, geveleid door het idee dat iemand had gezien welke kleur mijn ogen hadden. Grace maakte iets in me wakker wat was ingedommeld. Het was fijn om weer eens een avondje op stap te gaan met iemand die echt in me geïnteresseerd was. Nu ik Grace minstens een keer per week zag, leek ik de depressie op afstand te kunnen houden. Bob had Grace ook ontmoet en

vond dat ik me erg gelukkig mocht prijzen dat ik op mijn leeftijd nog liefde had gevonden. Hij nam aan dat hij mijn stemming wel kon verbeteren door het onderwerp op haar te brengen.

Maar Grace en ik hadden de avond ervoor net een punt achter onze relatie gezet. We waren uit eten geweest, en toen ze me had gevraagd wat ik met kerst ging doen, had ik er een beetje omheen gedraaid. Dat leek me het beste. Ik probeerde nog steeds iets met mijn vrouw af te spreken, zodat ik in elk geval een deel van de dag mijn dochter bij me kon hebben. En zodra ik die plannen had gemaakt, kon ik iets met mijn zonen afspreken. En nadat dat allemaal was geregeld, zo legde ik Grace uit, konden Grace en ik iets afspreken. Grace trok vervolgens de conclusie dat ze helemaal onder aan mijn prioriteitenlijstje stond. ‘Daar heb ik geen zin in.’ Ze zei dat ze naar huis wilde.

Toen ik haar thuis afzette, wilde ze per se alleen over de oprit naar de voordeur lopen. Ik riep haar over het donkere pad achterna dat ik er voor haar zou zijn als ze van gedachten zou veranderen. Ik vroeg haar of ze, ook al wilde ze misschien niet met me verder, toch in elk geval met me wilde afspreken om de kerstcadeaus uit te wisselen. ‘Ik hoef geen kerstcadeau van je,’ riep ze terug. En na die woorden viel de enige deur in mijn leven die hoop leek te bieden dicht.

En wat had ik haar eigenlijk te bieden? Ik was blut, ik werkte bijna alleen maar, en de schaarse vrije tijd die ik had, besteedde ik aan het onderhouden van het contact met mijn kinderen. Het was waar dat ik er niet zo vaak voor Grace kon zijn als ze verdiende. Zoals ze het zelf omschreef: ‘Ik wil iemand zoals jij, maar dan wel iemand die beschikbaar is.’

Het was geen goed jaar geweest.

Bob herinnerde me eraan dat hij mijn mobiele nummer had en dat ook zou gebruiken – om te kijken of het wel goed met me ging. We konden op dat moment geen van beiden vermoeden dat de daaropvolgende gebeurtenissen alles voorgoed zouden veranderen.

Een bergwandeling

Kort voordat Grace een punt achter onze relatie zette, hadden we plannen gemaakt om op nieuwjaarsdag op Echo Mountain in het Angeles National Forest bij Pasadena te gaan wandelen. Op 1 januari belde ik haar om te vragen of ze nog steeds mee wilde. Ze had andere plannen. Ik moest het nieuwe jaar in mijn eentje beginnen.

Ik besloot toch de bergwandeling te gaan maken.

Ik koos voor de route van vijf kilometer die eindigt bij de ruïne van een oud hotel boven op Echo Mountain. Het gebouw was in het verleden keer op keer ten prooi gevallen aan de bosbranden die het gevolg waren van de warme winden, en een jaar of zeventig geleden hadden de eigenaren besloten de handdoek in de ring te gooien. De gasten hadden het hotel kunnen bereiken via de Mount Lowe Railway, een spoorlijn die nu in onbruik en verval is geraakt en waarvan her en der nog slechts een paar schamele overblijfselen te vinden zijn. Maar vanaf de resten van het hotel heb je een spectaculair uit-

zicht over het bekken van Los Angeles, en bij helder weer kun je de zee zien.

Ik kwam op een minder fraaie dag bij de ruïne aan, waar al een groepje vroege vogels aanwezig was (ex-alcoholisten die op oudejaarsavond geen druppel hadden gedronken, vermoedde ik.) Ze hadden hun verrekijker meegebracht en probeerden een glimp op te vangen van de nieuwjaarsoptocht die ver beneden ons door de straten van Pasadena trok.

Vaag kon ik de geluiden van de optocht horen, maar omdat ik er niet voor in de stemming was, draaide ik me om en liep verder het bos in, totdat ik de klanken van trombones en hoorns niet meer kon horen. In mijn verlangen naar eenzaamheid volgde ik de kronkelende paadjes totdat ik helemaal niemand meer zag, maar toen nam ik een verkeerde afslag, verloor het pad uit het oog en raakte volledig verdwaald.

Ik was moederziel alleen, alleen met het stemmetje in mijn binnenste dat ‘mislukkeling’ tegen me bleef zeggen. Er was niemand die ik mee had willen vragen op mijn wandeling. Mijn verlangens en fouten hadden me op middelbare leeftijd tot een eenzaam man gemaakt.

Het was nieuwjaar. Overal om me heen ontsproot nieuw loof. Het was tijd voor goede voornemens. Het was tijd voor verandering. Ik had me natuurlijk wel eerder zo gevoeld: ik was tweeënvijftig, ik had vaker goede voornemens gemaakt.

Maar dit jaar had ik niet alleen het gevoel dat ik mislukt was. Ik wist ook dat ik dit niet nog eens wilde doormaken. Ik wilde betekenis aan mijn leven geven, ik wilde meer zijn dan een advocaat die de kost verdiende met kwetsende uitspraken.

In een ver verleden had ik willen schrijven, maar dertig jaar

geleden was ik jurist geworden. Al snel had ik een gezin gehad dat ik moest onderhouden; uiteindelijk waren dat twee gezinnen geworden. Er was nooit tijd geweest om te schrijven. Een paar maanden voor de geboorte van mijn eerste kind had ik alles wat ik ooit had geschreven in een map gestopt en in een doos gedaan. Ik had al talloze dozen versleten. Ik had de map telkens meegenomen, van scheiding naar tweede huwelijk naar scheiding, van een huis naar steeds goedkopere flatjes.

Nu raakte mijn tijd op. Ik was nu ouder dan Jack Kerouac, idool uit mijn studententijd, was geweest toen hij zich dood had gezopen. Ik was iets jonger dan Hemingway toen hij had vastgesteld dat zijn leven uitzichtloos was omdat zijn muze zich niet langer liet horen. Toen ik me een weg baande door het struikgewas, zoekend naar het pad, dacht ik aan al die ideeën die ik in de loop der jaren had gehad. Ik besloot dat ik dit jaar moest proberen iets te schrijven en dat ook af te maken. Maar nog terwijl die gedachte door mijn hoofd ging, besepte ik al hoe zinloos het was. Ik had geen tijd, geen fut.

Nog steeds had ik het pad niet gevonden, en ik strompelde over het ruwe terrein, af en toe uitglijdend. Ik raakte steeds verder verdwaald, ik werd steeds vermoeider, en ik was bang dat ik niet eens voor donker thuis kon komen, laat staan dat ik in staat zou zijn iets af te maken waaraan ik dit jaar begon. Ik stelde me voor dat ik in een van de ravijnen donderde. Als dat zou gebeuren, zou ik dan de nacht overleven?

Toen hoorde ik een stem. ‘Pas wanneer je leert dankbaar te zijn voor wat je hebt,’ zei de stem, ‘zul je krijgen wat je wilt.’ Ik wist niet wie er tegen me had gesproken. Ik kon die stem of de woorden die ik had gehoord niet verklaren. Ze leken geen logisch

verband te houden met de andere gedachten in mijn hoofd.

Ik was zo moe en gefrustreerd dat ik even moest gaan zitten. De stem klonk luid, zo luid dat ik vermoedde dat het een belangrijke stem was, met een waarschijnlijk belangrijke boodschap. Ik mocht dit niet negeren.

Ik zat daar naar mijn eigen ademhaling te luisteren. Het astmatische gepiep nam af. Toen het om me heen steeds stiller werd, beseftte ik dat ik geen andere keuze had dan op te staan, anders zou ik hier aan het einde van de dag nog zitten. Ik wist niet zeker of ik wel terug wilde gaan, maar het had geen zin om te blijven. Met een iets minder uitgeput gevoel hervatte ik mijn tocht.

De bergen in dit gebied zijn niet zo heel moeilijk te bedwingen, en ondanks al het gedoe in mijn hoofd was het ook voor een onervaren wandelaar als ik mogelijk om terug te keren naar de bewoonde wereld. Ik liep op goed geluk de berg af en vond uiteindelijk een pad waarover ik al glibberend en glijdend terugliep naar het hotel. Ik ging op de resten van het beton zitten en staarde naar het weidse, uitgestrekte Los Angeles ver onder me. Het is een perspectief vanwaaruit zelfs de armzaligste droesem der mensheid vredig oogt.

Om de een of andere reden dacht ik op dat moment aan mijn grootvader, John Kralik junior, die in de Eerste Wereldoorlog had gevochten en daarna succesvol in verzekeringen, onroerend goed en aandelen had gehandeld. Misschien dacht ik aan hem omdat hij op mijn leeftijd al met pensioen was gegaan. Ik kende hem vooral als iemand die golfde en naar golf op tv keek. 's Morgens ging hij aan zijn bureau zitten om de koersen te bekijken. Misschien was ik nu zo bitter omdat ik zeker wist dat ik

voorlopig nog niet aan golfen of aandelenkoersen toe zou komen. Ik zou nog heel lang moeten werken, besepte ik, misschien wel tot aan mijn dood.

Toen ik een jaar of vijf was, had mijn grootvader me een zilveren dollar gegeven. Hij had toen twaalf kleinkinderen; uiteindelijk zouden dat er vierentwintig worden, op wie hij altijd indruk probeerde te maken. Rond 1960 kon je nog indruk maken met een zilveren dollar. Dat leek een onvoorstelbaar fortuin in een glanzend, geheimzinnig jasje. Ik had geen idee waaraan ik dat geld moest besteden en geloof niet dat ik het ooit heb uitgegeven. De zilveren dollars die mijn opa en andere familieleden in die jaren uitdeelden, werden in beslag genomen door mijn ouders, die ons niet met geld vertrouwden. Uiteindelijk zette mijn moeder het geld op de bank, waar het volgens mij nog staat. Het ging me niet om het bedrag, maar ik had meer aandacht moeten schenken aan de boodschap waarmee mijn opa het me had gegeven. Hij beloofde me weer een zilveren dollar te geven als ik hem een bedankbrief zou schrijven. Zo werkte dat, legde hij uit.

Ik heb slechts een paar herinneringen aan mijn opa uit die tijd, maar ik weet nog wel dat hij zich in dit opzicht aan zijn woord heeft gehouden, en al snel had ik twee zilveren dollars. Hoewel ik dus begreep hoe dat principe werkte, leerde ik er niet echt veel van. Ik heb hem nooit een bedankje voor die tweede zilveren dollar gestuurd. Om de een of andere reden liet ik het daarbij. Misschien had ik geen zilveren dollar meer nodig, misschien wilde ik er geen meer. Per slot van rekening zette mijn moeder het geld toch op de bank en zag ik er nooit meer iets van terug. Maar ik had geen oog voor de echte les die hij me

probeerde te leren, en dus kreeg ik nooit een derde zilveren dollar.

Een paar jaar voordat ik die bergwandeling maakte, had ik, als onderdeel van mijn ijdele dromen over een vriendelijk, sympathiek advocatenkantoor, gespeeld met het idee heel veel persoonlijke briefjes te schrijven. Mijn officemanager had braaf een paar honderd vellen fraai, van een briefhoofd voorzien papier met bijpassende enveloppen besteld, in het gebroken wit dat bij een echte heer paste. Maar korte tijd later hoorden we dat we ons kantoor moesten verlaten en was het retouradres op die honderden ongebruikte enveloppen niet langer geldig.

Toen ik op dat stuk beton zat dat het enige overblijfsel van het hotel op Echo Mountain vormde, luisterde ik naar de stem, en naar de gedachten die erop volgden; eerst de gedachten aan mijn opa en zijn zilveren dollars, en daarna aan de nutteloze enveloppen. En toen kreeg ik een idee.

Ik zou elke dag proberen om iemand te vinden die ik kon bedanken. Eén iemand aan wie ik een bedankje kon sturen. Dan zou ik tegen het einde van het jaar al het briefpapier hebben opgemaakt. Dan zou ik 365 bedankjes hebben gestuurd.

Als mijn opa gelijk had, zou ik tegen het einde van het jaar veel meer hebben om dankbaar voor te zijn. Als de stem gelijk had, zou ik dan krijgen wat ik wilde. En zo niet, ach, dan had ik weinig te verliezen.

Ik stond op en liep het pad af naar huis. Ik was de hele dag in de bergen geweest en had bijna vijftientwintig kilometer gelopen. Ik was doodop en koesterde nog altijd weinig hoop, maar ik had wel ontdekt hoe ik een volgende stap zou kunnen zetten. Mijn

enige probleem was: had ik wel iets om dankbaar voor te zijn?
Dat leek me niet, als ik keek naar de puinhoop die mijn leven
was.